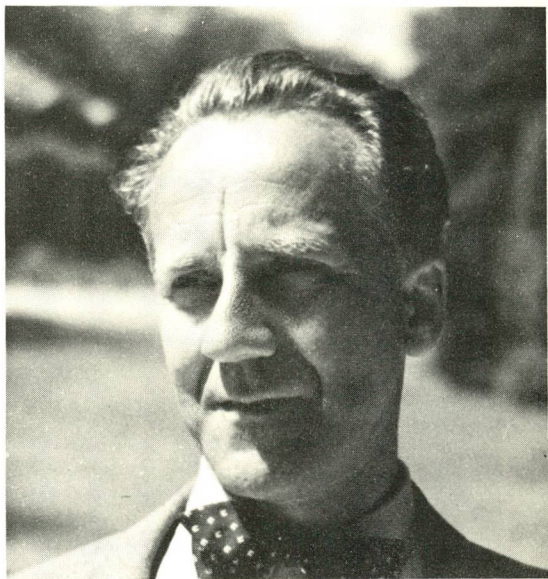

TIMMERMANS, Jan (Johannes Martinus Petrus), advocaat, volksvertegenwoordiger, provincieraadslid, gemeenteraadslid, schepen en burgemeester (Antwerpen 15 oktober 1901 - Etterbeek 5 april 1962).

Hij ging als werkstudent naar Parijs, waar hij een jaar aan de Sorbonne studeerde, en naar Berlijn, waar hij eveneens een jaar verbleef. Nadien studeerde hij rechten aan de Vrije Universiteit te Brussel; teruggekeerd naar zijn geboortestad, liet hij er zich in 1926 inschrijven aan de balie. Hij werd tot provincieraadslid en in 1932 tot gemeenteraadslid gekozen. Van 1939 tot '44 was hij volksvertegenwoordiger voor Antwerpen. In december 1941 werd hij schepen van de haven te Antwerpen en in juli 1944, na het ontslag van burgemeester Delwaide, burgemeester van Groot-Antwerpen. Hij was gehuwd met Lena Delen, dochter van

Ary Delen (z. aldaar). Hij was lid van het St.-Thomasgenootschap, doch aan het atheneum te Antwerpen speelde hij onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog reeds een vooraanstaande rol onder de vrijzinnige, Vlaamsgezinde studenten. In 1920 sprak hij in naam van zijn medestudenten de lijkrede uit bij het graf van Herman van den Reeck. Hij was voorzitter van de Vlaamsche Bond van het atheneum te Antwerpen en van het landelijk Verbond van Vlaamse Atheneumstudenten en, na het overlijden van Herman van den Reeck, hoofdredacteur van het studententijdschrift *De Goedendag*, waarin hij publiceerde onder de schuilnaam Jan Handers. In 1928 richtte Timmermans, samen met Karel Peeters (z. aldaar), de Volks- en Filmuniversiteit „Herman van den Reeck” op (z. aldaar), die tot mei 1940 onder hun leiding een zeer grote bloei kende. In 1933 was hij voorzitter van Het Vlaamsche Front te Antwerpen, doch in het najaar van 1934 nam hij ontslag en ging over naar het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV), dit nadat een motie, door hem en de secretaris Karel Peeters voorgedragen tot aansluiting bij het VNV, verworpen was. In 1933 werd tegen hem een rel op touw gezet aan de Antwerpse balie: een aantal franskiljonse advocaten diende een klacht tegen hem in, omdat hij op een meeting hulde gebracht had aan de dienstweigeraars. De Vlaamse Conferentie der balie nam zijn verdediging op en de klacht bleef zonder gevolg. Aan de balie speelde hij een voorname rol. In 1935 werd hij door de Vlaamse Conferentie verzocht de traditionele openingsrede te houden. In 1936 werd hij tot ondervoorzitter van de Vlaamse Conferentie der balie van Antwerpen gekozen en in 1940, na zijn deportatie naar Le Vernet, tot voorzitter. In 1939 stond Timmermans zijn eerste plaats op de kamerlijst van het Vlaamsch Nationaal Blok te Antwerpen af aan Flor Grammens, maar werd toch tot volksvertegenwoordiger gekozen, daar het Vlaamsch Nationaal Blok twee zetels veroverd had. Niettegenstaande zijn parlementaire onschendbaarheid werd hij in mei 1940 gearresteerd en gedeporteerd naar Frankrijk. Hij kwam terecht in het Franse kamp van Le Vernet d'Ariège. Teruggekeerd, hernam hij zijn plaats in de rangen van het VNV, werd lid van de Raad van Leiding en gouwleider voor de provincie Antwerpen.

Na de oorlog werd hij bij vonnis d.d. 19 september 1945 door de krijgsraad ter dood veroordeeld, een vonnis dat door een arrest van het krijgshof d.d. 25 april 1946 bekrachtigd werd. Na jaren werd dit doodsvonnis vernietigd en in 1951 werd hij wegens zijn zeer slechte gezondheidstoestand in voorlopige vrijheid gesteld, met verbod zich te Antwerpen te vertonen. Overleden te Etterbeek in 1962, werd hij met toestemming van het gemeentebestuur van Antwerpen begraven op Schoonselhof.

J. Timmermans was een zeer gecultiveerd man met grote intellectuele en artistieke belangstelling. Hij heeft de evolutie van het Vlaams-nationalisme in de periode tussen de twee wereldoorlogen meegemaakt: hij was in zijn studententijd links georiënteerd, met sympathie voor de communistisch getinte Clarte-groep. Als vrijzinnige was hij vanaf 1934, hoewel steeds gematigd, de VNV politiek en bleef ook tijdens de Tweede Wereldoorlog trouw aan het VNV. Zijn sterke humanistische gezindheid bracht hem in de gevangenis terug tot de

Rooms-Katholieke Kerk en hij is begraven met een dienst in de St.-Carolus Borromeuskerk te Antwerpen.

In 1936 publiceerde hij zijn studie : T.G. Masaryk en de vestiging van den Tsjecho-slovaakschen Staat. In 1937 liet hij de tekst van een rede, die hij te Rotterdam gehouden had verschijnen nl. De haven van Antwerpen en haar verhouding tot die van Rotterdam. In 1943 verscheen het boek van Timmermans en Floris Prims : De Schelde en Antwerpen, historisch en economisch. Na de oorlog, in de gevangenis, vertaalde hij uit het Spaans een boek van de 17de-eeuwse Spaanse moralist Baltasar Gracian, Handorakel en kunst der behoedzaamheid, dat in 1950 gedeeltelijk uitgegeven werd onder de naam van zijn vrouw, en waarvan de integrale tekst na zijn dood, in 1965 onder zijn eigen naam werd gepubliceerd. In 1961 verscheen onder de schuilnaam Mr. Jan Hancers : Van criminele saken ende quaede feyten. Ernst en zotternij in het oud recht.

Samen met twee andere advocaten leidde hij het Juristenblad, dat tijdens de oorlog het Rechtskundig Weekblad verving.

LITERATUUR : F. van der Elst, *Mr. Jan Timmermans. In memoriam*, in *De Volksunie* (14 april 1962); - B. Ranke, *Requiem voor een vriend*, in *De Standaard* (21 april 1962); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, 4 d.n. (1969); - A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave).

FRANS VAN DER ELST